

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ заборонено

Костецька Т.А.

Інформаційне право України ; навч. посіб. / Тетяна Анатоліївна Костецька. - К.: - Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 170 с.

Рецензенти:

О.Ф. Андрійко, д-р юрид. наук, професор, наук, співробітник Інституту дер-жави і права ім. В.М. Корецького НАН України;

Н.Р. Малишева, д-р юрид. наук, професор, чл.-кор. АпрН України, заст. директора Міжнародного центру космічного права, засл. юрист України;

А.С. Мацко, канд. юрид. наук, доцент, зав. відділення міжнародного права Київського університету права НАН України

УДК 34(477)
ББК Х9(4 Укр)

Рекомендовано Міністерством освіти і науки як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, які навчаються за спеціальністю «Правознавство» (Лист № 1.4/18-Г-2398 від 18.11.08 р.)

У посібнику висвітлюються найбільш актуальні проблеми навчального курсу «Інформаційне право України». Аналізуються об'єктивні передумови формування нової комплексної галузі, яким є інформаційне право, основні його поняття, категорії та інститути. Подається загальна характеристика інформаційного законодавства України, його структура та перспективи розвитку. Розглядаються основні напрями інформаційної політики на сучасному етапі розвитку національних інформаційних відносин, правовий статус державних органів в інформаційній галузі.

Навчальний посібник призначено для студентів юридичних спеціальностей, аспірантів, викладачів, а також усіх, хто цікавиться проблематикою правового регулювання інформаційних правовідносин.

ISBN 978-966-629-384-1

© Костецька Т.А., 2009

© Київський національний торговельно-економічний університет, 2009

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ТЕМА 1. Передумови формування в Україні інформаційного права. Правові засади державної інформаційної політики.....	6
ТЕМА 2. Інформаційне право - комплексна галузь права: поняття, предмет і методи.....	14
ТЕМА 3. Джерела інформаційного права та система інформаційного законодавства.....	25
ТЕМА 4. Загальна характеристика інформаційних правовідносин: поняття, структура, види.....	33
ТЕМА 5. Поняття інформації як правової категорії та її основні види за чинним законодавством.....	43
ТЕМА 6. Право на інформацію як основний інститут інформаційного права: його зміст, механізм реалізації та захисту.....	58
ТЕМА 7. Правовий режим доступу до інформації.....	68
ТЕМА 8. Правове регулювання доступу до окремих видів інформації та інформаційних ресурсів.....	76
ТЕМА 9. Правові засади інформації з обмеженим доступом.....	94
ТЕМА 10. Правове регулювання діяльності засобів масової інформації як різновиду інформаційної діяльності.....	116
ТЕМА 11. Правовий статус державних органів в інформаційній галузі	136
ТЕМА 12. Відповідальність за правопорушення в інформаційній галузі	145
СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ	162

ПЕРЕДМОВА

За світової тенденції зростання потреби у фахівцях високої кваліфікації, зокрема з інформаційних технологій, принципово важливого значення набуває правова освіта, цілями якої, крім іншого, є розвиток у майбутніх спеціалістів умінь швидкої адаптації в інформаційному середовищі, формування практичних навичок використання інформаційних технологій тощо.

У цьому контексті отримання і всебічне опанування основних понять, категорій і інститутів інформаційного права та інформаційного законодавства України є вагомим підґрунтям для всіх, хто пов'язує свою професійну діяльність із здобуттям відповідних знань.

Вітчизняне інформаційне право, як окрема галузь права юридичної науки і, відповідно, навчальна дисципліна, загалом перебуває на стадії становлення. При цьому в Україні в основному сформоване інформаційне законодавство як відносно самостійна комплексна галузь, що складається з різноманітних нормативно-правових актів, окремих норм, які за юридичною силою тісно пов'язані між собою спільним об'єктом та єдністю мети правового регулювання,

В умовах, коли питання про самостійність інформаційного права як комплексної галузі все ще залишається дискусійним, перед юридичною наукою поставлені завдання теоретичного осмислення суті, призначення, системи та інших питань нового публічно-правового феномену. Учені та практики здійснюють також значну роботу із аналізу

існуючого правового масиву з метою підвищення ефективного правового регулювання інформаційної діяльності.

У зв'язку з цим актуалізується отримання якісних знань з інформаційного права, які б створили достатню теоретичну базу, забезпечили формування навичок, необхідних для вирішення практичних завдань, що виникають не тільки в інформаційній, але й в усіх галузях суспільного життя.

Запропонований посібник - це одна зі спроб створення теоретико-правової основи вивчення загальних понять, категорій та інститутів інформаційного права, інформаційного законодавства як самостійної комплексної галузі в національній правовій системі, що перебуває в процесі формування та розвитку.

Структура видання відповідає навчальним планам та програмам підготовки студентів, які здобувають вищу юридичну освіту за другим та третім кваліфікаційним рівнем (бакалавр-спеціаліст), висвітлює найбільш актуальні проблеми та інститути інформаційного права України.

Посібник призначений особам, що вже мають певний обсяг знань із фундаментальних галузей права - конституційного, адміністративного, цивільного та інших, загальної теорії права. Важливим також є самостійне опрацювання студентами наукової, навчальної літератури та нормативного матеріалу за наведеним переліком.

У посібнику розкривається сутність інформаційного права України як комплексної галузі права, обґрунтовуються об'єктивні передумови для її формування, традиційні питання про предмет, методи правового регулювання, джерела права, норми яких становлять його систему; окремо аналізуються інформаційно-правові відносини, їхня структура, суб'єкти та об'єкти.

Значне місце присвячено інформації, інформаційній діяльності як об'єктам правового регулювання, правовому режиму доступу до інформації. Розкривається, зокрема, механізм доступу до відкритої за законодавством України інформації, висвітлюються правові аспекти інформації з обмеженим доступом (таємної та конфіденційної).

Оскільки право на інформацію та засоби масової інформації є основними інститутами інформаційного права, у посібнику розглядаються проблемні питання визначення змісту низки інформаційних прав, створення механізму їх реалізації; тлумачення поняття ЗМІ у вітчизняному інформаційному законодавстві тощо. Характеризуються окремі напрями державного регулювання національних інформаційних відносин, питання юридичної відповідальності за правопорушення в інформаційній галузі.

Кожна тема навчального посібника висвітлює особливості правового регулювання інформаційних відносин з урахуванням чинного законодавства. У виданні також враховано досвід автора в законопроектній роботі (участь в підготовці Законів України «Про інформацію», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» та ін.), розробці концепції Інформаційного кодексу України.

Слід зазначити, що перелік тем, що містяться у посібнику, не є вичерпним, малодосліджені питання можуть бути в подальшому висвітлені в інших вітчизняних виданнях.